

מסורת הש"ס

(א) יצמנות קו. גיטין סא: (ב) יצמנות קט: (ג) יצמנות קט: (ד) רש"ל ומהרש"א לא גרסו דרבנן וכ"ה בגי' כ"י, (ה) ווע' תוס' יצמות קי. ד"ה בההיא],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ושמואל וכו' ותנא הלזו משום אבות: (ב) בא"ד מדרבנן דר"ה: דקאמרי כשהחזירה:

מוסף רש"י

דאי אתמר בההיא. גבי קטנה שלא מיאנה, בההיא קאמר רב, דאסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין משגדלה, משום דליכא תנאה. אין פסול קדושין הראשונים משום תנאי אלא משום קטנות, ואס' יודע שאין קידושין הראשונים כלום וחור ובעל לשם קדושין, אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודה ליה לשמואל. ואדעתא דתנאי בעיל, כסבור שאין עליה נדרים וקימא תנאי שביניהן (יבמות קי.).

לא **תימא**. קסבר רב אחולי לתנאיה וכתובה צעי למיתב לה אס מגרשה: **אלא טעמא דרב**. לענין גט דקסבר אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קידושין ואפי' ימנא עליה נדרים אבל לענין ממונה כתנאיה קאי שאס ימנא עליה נדרים תנא בלא כתובה: **קטנה**. יתומה: **שלא מיאנה**. בקטנותה: **והגדילה**. ובה עליה ואח"כ מיאנה ועמדה וניסת: **אין צריכה גט משני**. דכי גדלה צא עליה לשם קדושין דיודע הוא שאין קידושי קטנה כלום: **צריכה גט משני**. דכל הבעל על דעת קדושין הראשונים צועל. ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני דמשנה שלמה היא (מדה דף גג).

דאין הנת מנמאנת משהביאה שתי שערות גט מיהא צעיא מיניה דהא דלמרי רבנן גדולה לא מנמאנת מדרבנן הוא ורב סבר דלוריימא היא משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין צעיל: **דליכא תנאה**. והכל יודעין שאין צמעשה קטנה כלום וגמר ובעל לשם קדושין: **דאיכא תנאה**. וסבר הוא שתקיים תנאה דהואיל וימינסבא ליה אין עליה נדר ולא מסיק אדעתיה לבעול לשם קידושין דלניו

חפץ בלשה נדרנית: **צהא קאמר שמואל**. דכיון דלמני אתנאי סמיך דלניו חפץ בנדרנית: **מאי לאו קידשה כו'**. וסיפא ארישא קאי וקאמר כתובה הוא דלא צעיא דלענין ממונה לא אחיל תנאי אבל גיטא צעיא דלשם קדושין צעל דאי משתכח עלה נדרים לא תהא בעילתו זנות כרב:

אלמא לרב נמי יט תנאי בנשואין ועוד דהתם פריך נכנסה לחופה ולא

רבניו יחזק דלצ"י לא הוה מפרש טעמא דצ"ה משום דמידע ידעי כו' אלא משום דיש תנאי בנשואין וסוגיא דהתם כעולא אמר ר"א דלמר לקמן המקדש על תנאי ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט דאין תנאי בנשואין ונראה דלרץ להגיה אמר רב כריצ"ן דאי גרסינן אמר שמואל תקשי ליה מנכנסה לחופה ולא נבעלה דלעולא אמר ר"א בלא צעל סבר שמואל דיש תנאי והא דלמר צגליה האשה רבה (סג סא): גבי פלוגתא דרב ושמואל דיצמה הרי היא כלשת איש דקאמר אצ"י למד ליטנא דשמואל אדרבי יחזק נפחא קאי דמפרש מילתיה דר' יוסי משום דאין תנאי בנשואין לא משום דלא מהני תנאה קאמר אלא משום דאין רגילות שיהיו נשואין מתבטלין מחמת תנאי שהיה בקדושין דרגילות הוא או שידע וימנע מלישא או גמרי ומחלי ולא הדרי בשעת נשואין וכן כריך לפרש על כרחין הא דקאמר שמואל התם אינה כלשת איש דבקדושין איירי ובקדושין דכולי עלמא מודו דיש תנאי והרב רבינו חיים מפרש גם ההיא דצ"ש צענין זה והכי פירש לפי שאין תנאי בנשואין פירוש אין רגילות שיתבטלו נשואין מחמת שום תנאי ואי אמרת שזוה תמאן אחי למימר יש תנאי בנשואין בתמיה פירוש וכי יעלה על לב אדם לומר שמחמת תנאי נתבטלו הא אין רגילות ומחמת קידושי קטנות נמי לא ידעי אלא יאמרו דלשת איש יוצאה בלא גט ואס תאמר והכי סלקא דעתין למימר דכנסה בלא צעל דאחולי אחליה לתנאיה וצריכה גט כיון דקידשה על תנאי שאין עליה נדרים והוי עליה נדרים אס כן אינה מקודשת ומה מועיל אפילו ימחול התנאי אח"כ אס לא יחזור ויקדשנה ומיהו אי חופה קונה וינחא דאפילו אח"ל דחופה אינה קונה למימר דבשעת קידושין היה דעתו לכך שאס יכניסנה לבסוף היא מחול התנאי: **אלא טעמא דרב משום דאין אדם בו'**. כריך לפרש שמחמת כך נתכוין לקדש בבעילה דאס נפרש דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות ולפיכך מחל התנאי וחלו קדושי כסף אח"כ מאי פריך והא איפליגו צה חדא וימנא דהתם מקודשת לפי שצעל לשם קידושין והכא מקודשת מחמת קדושין הראשונים ונראה דלרב אפילו קדשה על תנאי וכנסה על תנאי הואיל ובעל צריכה גט מדמקשה לרבה לקמן מההיא דהריני צועליך על מנת כו' משמע דאי הוו פליגי צטעות אשה אחת הוה ניחא ליה דפליגי בצלוגתא דרב ושמואל אע"פ שהתנה בשעת בעילה ולא עבדי תנאי לסמור הקידושין אלא משום כתובה: **והא איפציגו בה חדא וימנא**. תימה והא תרווייהו צריכי דאי איתמר קמיימא הוה אמינא דהא דלמר רב צריכה גט היינו מספק דלא ידענא אי צעל לשם קידושין ואס קידשה אחר דלמא משני נמי הוה צריכה גט ואי איתמר בתריימא הוה אמינא הא דקאמר שמואל צריכה גט משני היינו מספק ומראשון נמי צריכה גט מדלוריימא דשמא לשם קידושין צעל ואומר ר"י דהכי פריך והא איפליגו צה חדא וימנא דאמאי איפליגו צה בשני מקומות דצחד מהנך הו"מ לאשמעינן והכי הו"ל למימר קידשה על תנאי ובעל רב אמר צריכה גט מראשון ולא משני ושמואל אמר אינה צריכה גט מראשון אלא משני אז צהך בתריימא לימא והגדילה ועמדה ונישאת רב אמר אינה צריכה גט משני וצריכה גט מראשון אלא משני וצריכה גט מראשון מן התורה אבל מדרבנן צריכה:

ושמואל אמר צריכה גט משני. והא דתנן ציצמות צפרק צ"ש (קט). גבי מת צעלה של גדולה אמר רבן גמליאל אס מיאנה מיאנה ואס לאו תמתין עד שתגדיל ותנא (א) משום אבות אשה ומפרש בגמרא דטעמא דרבן גמליאל דהוי ליה כמקדש אבות יצמה דנפטרה יצמה ולהכה לה והוי זו שגדלה אללו ובעל כמו שקדשה ולשמואל בסתמא אינו צועל לשם קידושין צ"ל דהתם מפרש צהדיא שצעל לשם קידושין ועוד אומר ר"י דהתם כיון דיצמתו ואשמו שתימן לפניו אפילו בסתמא צועל לשם קידושין כדי לדחות יצמתו ממנו דבלאשתו ניחא ליה מיצמתו ואיסורא לא עבדי דר"ג סבר אין זיקה ומיהו קשה דתקשי לשמואל מדרבנן דר"א (י) כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אללו דבסתמא צועל לשם קידושין וליכא לאוקומא כשפירש שצועל לשם קידושין דא"כ לא הוי פריך מיניה מידי לקמן לרבה אלא על כרחין כשצועל סתם דלא מצינו לאוקמי כשפירש דאס כן היינו החזירה כשהיא גדולה ואומר ר"י דשמואל סבר ליה כר"ש בן יהודה דלמר לקמן אס צעלו לא קנו אי נמי כרבי ישמעאל דלמר לקמן (דף עד). שמואל משום ר' ישמעאל והיא לא נתפשה כו'. װע' תוס' יצמות קי. ד"ה קסבין: **בההיא קאמר רב דצריבא תנאה**. ציצמות צפרק צ"ש (דף קי. וסס) מנריך להו איפכא והכי איתא התם דאי איתמר צהא צההיא קאמר רב משום דליכא תנאה וכיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה פירוש משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות לן למימר דאחליה לתנאיה והיה צדעתו שיחולו קידושי כסף אבל צהא דליכא צעילת זנות שהרי יש סס קידושין דרבנן אימא מודה לשמואל ואין לתמוה על מה שלסם סברה הפוכה דאליבא דר"א דלמר לקמן (דף עד): המקדש על תנאי ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט אית לן למימר סברא דהתם דאע"ג דמודה שמואל דאין אדם צועל כו' והוי קידושין וי דרבנן אפילו הכי פליג אדרב בקטנה שלא מיאנה והיינו משום דלא שייך התם בעילת זנות הואיל ואיכא קידושין דרבנן(י):

המדיר פרק שביעי כתובות

לא **תימא טעמא** דרב כיון דבנסה סתם אחוץ אחליה לתנאיה. פי' בקונטרס ויהא לה כתובה וקשה לרבינו יחזק דא"כ מאי קאמר לא תימא פשיטא דלא מצי למימר הכי דהא תנן צהדיא במתני' כנסה סתם תנא בלא כתובה ונראה דלאו פירכא היא דהוה מצי לאוקומי מתניתין בשלא צעל והכא צצעל קאמר דאחולי אחיל לתנאיה ורבינו יחזק פי' לא תימא טעמא דרב כיון דכנסה אע"ג דלא צעל אחליה לתנאיה ותהא צריכה גט ומיהו כתובה ודאי לית לה כדתנן במתני' אלא טעמא דרב משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות ופליגא אעולא אמר רבי אלעזר דלמר לקמן דצבעל מודו כולי עלמא דצריכה גט ולא פליגי רב ושמואל אלא בשלא צעל וא"ת דהכא משמע דלשמואל אדם צועל בעילת זנות ויש תנאי בנשואין וקשה דציצמות צפרק צ"ש (דף קי. וסס) תנן צ"ש אומרים אין ממאנין אלא ארוסות ואמרינן בגמרא אמר רב יהודה אמר שמואל מאי טעמא דבית שמאי לפי שאין תנאי בנשואין ואי אמרת נשואה תמאן אחי למימר יש

תנאי בנשואין אלמא סבר שמואל דאין תנאי בנשואין דבית הלל נמי לא פליגי אלא משום דסברי דליכא למיגור דמידע ידעי דנשואי קטנה דרבנן ניניהו אבל הא מודו דאין תנאי בנשואין וריצ"ן מגיה התם אמר רב יהודה אמר רב ואומר ר"י שלא הועיל כלום לרבה דלמר לקמן דצטעות אשה אחת דברי הכל אינה צריכה גט דלמר לקמן המקדש על תנאי ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט דאין תנאי בנשואין ונראה דלרץ להגיה אמר רב כריצ"ן דאי גרסינן אמר שמואל תקשי ליה מנכנסה לחופה ולא נבעלה דלעולא אמר ר"א בלא צעל סבר שמואל דיש תנאי והא דלמר צגליה האשה רבה (סג סא): גבי פלוגתא דרב ושמואל דיצמה הרי היא כלשת איש דקאמר אצ"י למד ליטנא דשמואל אדרבי יחזק נפחא קאי דמפרש מילתיה דר' יוסי משום דאין תנאי בנשואין לא משום דלא מהני תנאה קאמר אלא משום דאין רגילות שיהיו נשואין מתבטלין מחמת תנאי שהיה בקדושין דרגילות הוא או שידע וימנע מלישא או גמרי ומחלי ולא הדרי בשעת נשואין וכן כריך לפרש על כרחין הא דקאמר שמואל התם אינה כלשת איש דבקדושין איירי ובקדושין דכולי עלמא מודו דיש תנאי והרב רבינו חיים מפרש גם ההיא דצ"ש צענין זה והכי פירש לפי שאין תנאי בנשואין פירוש אין רגילות שיתבטלו נשואין מחמת שום תנאי ואי אמרת שזוה תמאן אחי למימר יש תנאי בנשואין בתמיה פירוש וכי יעלה על לב אדם לומר שמחמת תנאי נתבטלו הא אין רגילות ומחמת קידושי קטנות נמי לא ידעי אלא יאמרו דלשת איש יוצאה בלא גט ואס תאמר והכי סלקא דעתין למימר דכנסה בלא צעל דאחולי אחליה לתנאיה וצריכה גט כיון דקידשה על תנאי שאין עליה נדרים והוי עליה נדרים אס כן אינה מקודשת ומה מועיל אפילו ימחול התנאי אח"כ אס לא יחזור ויקדשנה ומיהו אי חופה קונה וינחא דאפילו אח"ל דחופה אינה קונה למימר דבשעת קידושין היה דעתו לכך שאס יכניסנה לבסוף היא מחול התנאי: **אלא טעמא דרב משום דאין אדם בו'**. כריך לפרש שמחמת כך נתכוין לקדש בבעילה דאס נפרש דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות ולפיכך מחל התנאי וחלו קדושי כסף אח"כ מאי פריך והא איפליגו צה חדא וימנא דהתם מקודשת לפי שצעל לשם קידושין והכא מקודשת מחמת קדושין הראשונים ונראה דלרב אפילו קדשה על תנאי וכנסה על תנאי הואיל ובעל צריכה גט מדמקשה לרבה לקמן מההיא דהריני צועליך על מנת כו' משמע דאי הוו פליגי צטעות אשה אחת הוה ניחא ליה דפליגי בצלוגתא דרב ושמואל אע"פ שהתנה בשעת בעילה ולא עבדי תנאי לסמור הקידושין אלא משום כתובה: **והא איפציגו בה חדא וימנא**. תימה והא תרווייהו צריכי דאי איתמר קמיימא הוה אמינא דהא דלמר רב צריכה גט היינו מספק דלא ידענא אי צעל לשם קידושין ואס קידשה אחר דלמא משני נמי הוה צריכה גט ואי איתמר בתריימא הוה אמינא הא דקאמר שמואל צריכה גט משני היינו מספק ומראשון נמי צריכה גט מדלוריימא דשמא לשם קידושין צעל ואומר ר"י דהכי פריך והא איפליגו צה חדא וימנא דאמאי איפליגו צה בשני מקומות דצחד מהנך הו"מ לאשמעינן והכי הו"ל למימר קידשה על תנאי ובעל רב אמר צריכה גט מראשון ולא משני ושמואל אמר אינה צריכה גט מראשון אלא משני אז צהך בתריימא לימא והגדילה ועמדה ונישאת רב אמר אינה צריכה גט משני וצריכה גט מראשון אלא משני וצריכה גט מראשון מן התורה אבל מדרבנן צריכה:

ושמואל אמר צריכה גט משני. והא דתנן ציצמות צפרק צ"ש (קט). גבי מת צעלה של גדולה אמר רבן גמליאל אס מיאנה מיאנה ואס לאו תמתין עד שתגדיל ותנא (א) משום אבות אשה ומפרש בגמרא דטעמא דרבן גמליאל דהוי ליה כמקדש אבות יצמה דנפטרה יצמה ולהכה לה והוי זו שגדלה אללו ובעל כמו שקדשה ולשמואל בסתמא אינו צועל לשם קידושין צ"ל דהתם מפרש צהדיא שצעל לשם קידושין ועוד אומר ר"י דהתם כיון דיצמתו ואשמו שתימן לפניו אפילו בסתמא צועל לשם קידושין כדי לדחות יצמתו ממנו דבלאשתו ניחא ליה מיצמתו ואיסורא לא עבדי דר"ג סבר אין זיקה ומיהו קשה דתקשי לשמואל מדרבנן דר"א (י) כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אללו דבסתמא צועל לשם קידושין וליכא לאוקומא כשפירש שצועל לשם קידושין דא"כ לא הוי פריך מיניה מידי לקמן לרבה אלא על כרחין כשצועל סתם דלא מצינו לאוקמי כשפירש דאס כן היינו החזירה כשהיא גדולה ואומר ר"י דשמואל סבר ליה כר"ש בן יהודה דלמר לקמן אס צעלו לא קנו אי נמי כרבי ישמעאל דלמר לקמן (דף עד). שמואל משום ר' ישמעאל והיא לא נתפשה כו'. װע' תוס' יצמות קי. ד"ה קסבין: **בההיא קאמר רב דצריבא תנאה**. ציצמות צפרק צ"ש (דף קי. וסס) מנריך להו איפכא והכי איתא התם דאי איתמר צהא צההיא קאמר רב משום דליכא תנאה וכיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה פירוש משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות לן למימר דאחליה לתנאיה והיה צדעתו שיחולו קידושי כסף אבל צהא דליכא צעילת זנות שהרי יש סס קידושין דרבנן אימא מודה לשמואל ואין לתמוה על מה שלסם סברה הפוכה דאליבא דר"א דלמר לקמן (דף עד): המקדש על תנאי ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט אית לן למימר סברא דהתם דאע"ג דמודה שמואל דאין אדם צועל כו' והוי קידושין וי דרבנן אפילו הכי פליג אדרב בקטנה שלא מיאנה והיינו משום דלא שייך התם בעילת זנות הואיל ואיכא קידושין דרבנן(י):

ורתובתא דשמואל. ואף על גב דכרבי ישמעאל רציה סבירא ליה מכל מקום אין לו להניח סתם דמתניתין משום ר' ישמעאל:

דאס

עג.

עין משפט
נר מצוה

לא א מיי פי"א מהל' גירושין הל"ז סמג עשין נ טו"ע אה"ע סי' קנה סעי' כא:

תוספות ר"ד

אמר אביו לא תימא טעמא דרב כיון שכנסה סתם אחולי אחליה לתנאיה פי' ואפי' כתובה יש לה אלא טעמא דרב שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות פי' ואחולי [אחליה] לתנאיה גבי קידושין אבל גבי כתובה לא אלא יוצאה שלא בכתובה ואע"ג דלא אתני בהדה אלא קרשה סתם וכנסה סתם כדכתיבנא לעיל (ו' עט) בהאשה שנדרה בניור שהיה אומר תנא קמא יוצאי בלא כתובה משום דאמר אי אפשי באשה נדרנית. ואפילו ר"י לא פליג אלא משום שהיה לו להפר ולא הפר והוא נתן אצבע בין שניה אבל כשימצאו לה נדרים שאין יכול להפר מודים דתנא שלא בכתובה מפני שיכול לומר אי אפשי באשה נדרנית. והא איפליגו בה חדא וימנא דאתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה פי' ונבעלה אחר שהגדילה ועמדה ונישאת רב אמר א"צ גט משני ושמואל אמר צריכה גט משני פי' רב סבר אדם יודע שאין קדושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וישאור רב אמר צריכה גט משני פי' שכל הבעל מסתמא על דעת קדושין הראשונים הוא בועל. צריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רב משום דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודה ליה לשמואל צריכא ואי איתמר בהא בהא קאמר שמואל אבל בהך אימא מודה ליה לרב צריכא וקי"ל הלכה כרב באיסורי (פי' הרב אס קדשה סתם בלא תנאי ונמצא עליה נדרים ולא כנסה א"נ כנסה ולא הספיק לבעול כגון שפירשה נדה הרי זו צריכה גט מדבריהם שלא יאמרו אשת איש יוצאה בלא גט וכל הדין שפרשנו לבבי נדרים כך נתפרש לענין מומין שאלו שתי בבות פתרון אחד להם לכל דבר אלא שבנדרים חלקנו דדוקא בנ' נדרים הוי טעות אבל שאר נדרים לא אבל לגבי מומין אין לחלק ביניהם. דבין במומין גדולים ובין במומין קטנים הוי מקח טעות: כנסה סתם וכו'). כתובה הוא דלית להא הא גיטא בעיא מאי לאו קדשה על תנאי וכנסה סתם פי' דסיפא ארישא קאי וקשיא לשמואל: